αναλύσεις

Και ανιστόρητοι και αμετανόητοι

Του ΠΟΤΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ

ΗΓΕΣΙΑ του ΠΑΣΟΚ επιμένει να παρασύρει στον πολιτικό κατήφορο και στην πολιτική απομόνωση ένα ολόκληρο κόμμα. Η μετεκλογική συμπεριφορά της είναι η συνέχεια της αποτυχημένης προεκλογικής πολιτικής της. Εχει καρφωθεί στη διχαστική πολιτική και δεν αντιλαμβάνεται ότι τα γεγονότα την έχουν ξεπεράσει και μια νέα πραγματικότητα διαμορφώνεται στην πολιτική ζωή της χώρας.

Η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ αρνείται και σήμερα ως αξιωματική αντιπολίτευση να συμπράξει στον τερματισμό του παράλογου διχασμού, στην ομαλή λειτουργία της πολυκομματικής δημοκρατίας και στην αποκατάσταση του κύρους του πολιτικού κόσμου της χώρας, που έχει πληγεί από τα σκάνδαλα της δικής της αμαρτωλής πολιτικής. Επιμένει στην περιθωριακή πολιτική του αυριανισμού και γι' αυτό θα μείνει έξω από τις νέες πολιτικές εξελίξεις.

ΗΓΕΣΙΑ του ΠΑΣΟΚ είναι **ανιστόρητη.** Δεν γνωρίζει ότι όσες χώρες πέρασαν από τη φωτιά ενός εμφύλιου πολέμου, αργά ή γρήγορα, θα έμπαιναν στο μόνο σωστικό δρόμο της εθνικής συμφιλίωσης. Το ξεκίνημα είχε γίνει στη χώρα μας *το 1974, με τη μεταδικτατορική* κυβέρνηση εθνικής αποδοχής του Κωνσταντίνου Καραμανλή.

Εκείνη η πορεία ανεκόπη από τη διχαστική αριστερή δημαγωγία του Ανδρέα Παπανδρέου, αμέσως με την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην κυβερνητική εξουσία. Ο Ανδρέας Παπανδρέου, για να εδραιώσει και να δικαιωνίσει την ηγεμονική εξουσία του αξιοποίησε το αντιδεξιό σύνδρομο της καταδιωγμένης αριστεράς. Και τροφοδοτούσε αυτό το σύνδρομο που συντηρούσε το διχασμό, με την προσπάθεια να διατηρεί νωπές τις μνήμες του εμφύλιου πολέμου και των διωγμών κατά της αριστεράς με αναδρομές στο παρελθόν.

Ο Ανδρέας Παπανδρέου και οι άλλοι ηγέτες του ΠΑΣΟΚ **εξαπάτησαν** την αριστερά όσο κανείς άλλος στην πολυκύμαντη ιστορία της. Οχι ότι εγκατέλειψαν τα σοσιαλιστικά ιδεώδη. Αυτά τα **εξευτέλισαν.** Οχι ότι δεν προχώρησαν στην αντιδεξιά δημοκρατική αλλαγή. Αυτή την αντικατέστησαν με το νεοφασιστικό **αυριανοτομπρισμό.** Οχι ότι δεν έκαναν τον εκδημοκρατισμό του κρατικού μηχανισμού. Εδώ θριάμβευσε το πασοκικό **μονοκομματικό κράτος και παρακράτος.**

Ο Ανδρέας Παπανδρέου και οι άλλοι ηγέτες του ΠΑΣΟΚ με την αριστερή δημαγωγία τους και την καπηλεία της εαμικής αντίστασης, παρέσυραν ένα μεγάλο τμήμα της αριστεράς στην άρνηση της εθνικής συμφιλίωσης και στην απόρριψη της δημοκρατικής ομαλότητας, που ήταν επί χρόνια τα κυρίαρχα στοιχεία της πολιτικής της. Και εγκλώβισαν αυτό το τμήμα της αριστεράς σε ένα αρχηγικό λαϊκιστικό κίνημα, χωρίς αρχές, με μοναδική επιδίωξη την κατάκτηση και τη νομή της εξουσίας.

Σήμερα ο Ανδρέας Παπανδρέου και τα ηγετικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ εξοργίζονται, γιατί ο Συνασπισμός της Αριστεράς και η ΝΔ έκαναν το μεγάλο άλμα προς την εθνική συμφιλίωση και προς τη δημοκρατική ομαλότητα. Ανιστόρητοι, όπως είναι, δεν μπορούσαν να το προβλέψουν.

Η πολιτική ζωή και η ελληνική κοινωνία δεν μπορούν να γυρίσουν ούτε 40 χρόνια πίσω στην εποχή του εμφύλιου πολέμου, ούτε 60 χρόνια πίσω στην εποχή του φασιστικού μεσοπολέμου. Αυτό, καιρός είναι να το αντιληφθεί η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ και να μην προσπαθεί με τον αυριανισμό της να διχάσει το λαό, στο όνομα της αριστεράς, με το διπολισμό δεξιά - αντιδεξιά. **Η αρετή των Αθηνών,** όπως αποκάλεσε η γαλλική «Μοντ», τη συμφωνία ΝΔ και Συνασπισμού της Αριστεράς, θα υπερισχύσει του διχαστικού αυριανισμού της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ.

ΗΓΕΣΙΑ του ΠΑΣΟΚ είναι και **αμετανόητη.** Επιμένει να μην απαλλάσσει το ΠΑΣΟΚ από την παρουσία της, αφού κατάφερε και το οδήγησε από το θριαμβο του Οκτωβρίου του 1981, στην ντροπή των σκανδάλων και στη λαϊκή αποδοκιμασία του Ιουνίου 1989.

Ο Ανδρέας Παπανδρέου και τα μέλη του ΕΓ του ΠΑΣΟΚ δεν ένιωσαν ακόμα την ανάγκη να λογοδοτήσουν στο κόμμα τους. Η αλαζονεία που έδειξαν κατά την άσκηση της κυβερνητικής εξουσίας συνεχίζεται μετά την εκλογική ήττα τους και απέναντι στο κόμμα τους. Οι άνθρωποι εξακολουθούν να έχουν την εντύπωση ότι το κόμμα είναι ιδιοκτησία τους, όπως ιδιοκτησία τους θεωρούσαν και το κράτος.

Πρώτη φορά κομματική ηγεσία εμφανίζεται να μην έχει αντιληφθεί τις βαριές πολιτικές ευθύνες της για το βόρβορο των κυβερνητικών σκανδάλων στην υπόθεση Κοσκωτά, τον ευτελισμό της πολιτικής ζωής και την πολιτική και ηθική ήττα του ΠΑΣΟΚ στις εκλογές του Ιουνίου. Αντί να είχαν υποβάλει αμέσως την παραίτησή τους από την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ, βομβαρδίζουν το κόμμα τους και τους οπαδούς του με μηνύματα νίκης και νέους ανένδοτους αγώνες.

Οι άνθρωποι αυτοί δεν είναι απλώς αμετανόητοι. Είναι και καταστροφικοί για το κόμμα τους. Είναι χαρακτηριστική η νέα επινόηση του Ανδρέα Παπανδρέου και του ΕΓ του ΠΑΣΟΚ για τους υπεύθυνους του σκανδάλου Κοσκωτά. Ευθύνη έχουν μόνον όσοι κλειστούν στον Κορυδαλλό με απόφαση του ειδικού δικαστηρίου. Ολοι οι άλλοι είναι... άσπιλοι και αμόλυντοι!

Σύμφωνα με αυτή την καινοφανή αντίληψη της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ, ευθύνη έχουν μόνον οι κλέφτες υπουργοί. Ο Ανδρέας Παπανδρέου, τα μέλη του ΕΓ, η κυβερνητική και κομματική ηγεσία του ΠΑΣΟΚ, που κυβερνούσε τόσα χρόνια τη χώρα, δεν έχουν καμιά ευθύνη, εφόσον δεν έκλεψαν. Για την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ, **μόνο** ποινικές ευθύνες υπάρχουν. Πολιτικές όχι.

Η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ εγκαινιάζει μια νέα πολιτική ηθική. Οσο βρίσκεσαι έξω από τον Κορυδαλλό, μπορείς να κυβερνάς τη χώρα και το κόμμα. Αρκεί εσύ να μην κλέβεις και ας αφήνεις τους άλλους να κλέβουν. Το υπουργικό σου αξίωμα και την κομματική σου ταυτότητα, τα καταθέτεις **μόνο** στο διευθυντή των φυλακών, μόλις διαβείς τις πύλες του Κορυδαλλού! Με αυτές τις αντιλήψεις θα καταστρέψουν ολοσχερώς το κόμμα τους.

Το εκλογικό σώμα, όμως, είχε διαφορετική αντίληψη, περί ευθυνών από αυτήν του Ανδρέα Παπανδρέου και της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ. Γι' αυτό και τους αφαίρεσε τη διακυβέρνηση της χώρας. Η νέα αντίληψη εξυπηρετεί τον Ανδρέα Παπανδρέου και το ΕΓ, για να παραμείνουν στην ηγεσία του ΠΑΣΟΚ. Αλλά και εδώ δεν θα αντέξει η αντίληψη αυτή, όταν το κόμμα τους θα μπορέσει να μιλήσει ελεύθερα.

ΗΓΕΣΙΑ του ΠΑΣΟΚ είναι και **βαθιά αντιδραστική.** Εχει αναγάγει τον αυριανισμό σε πρότυπο πολιτικής συμπεριφοράς. Προσπαθεί να ανακόψει την ομαλή λειτουργία της δημοκρατίας και την ομαλή εναλλαγή των κομμάτων στην εξουσία. Αντιλαμβάνεται την πολιτική **μόνο** ως νομή της εξουσίας. Ταυτισμένη οχτώ χρόνια με την ανέλεγκτη νομή της εξουσίας δεν ανέχεται το ρόλο της αντιπολίτευσης.

Ολες οι πράξεις της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ, από τη στιγμή που έχασε την εξουσία, υπονομεύουν την ομαλή λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών της χώρας. Αρνήθηκαν οι υπουργοί του ΠΑΣΟΚ να παραδώσουν στους νέους υπουργούς, ως διαμαρτυρία στη συνεργασία ΝΔ και Συνασπισμού. Δεν ήταν, λένε, αυτή η εντολή του εκλογικού σώματος. Αυθεντικοί ερμηνευτές της λαϊκής ετυμηγορίας είναι οι ηγέτες του ΠΑΣΟΚ και όχι το σύνταγμα της χώρας και η Βουλή των Ελλήνων. Και μη χειρότερα!

Η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ επί χρόνια διέστρεφε τη λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών της χώρας. Και σήμερα τους περιφρονεί. Αλλά κοινωνική πρόοδος χωρίς την ομαλή λειτουργία της δημοκρατίας δεν μπορεί να υπάρξει. Γι' αυτό η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ είναι βαθιά αντιδραστική. Δεν μπορεί να λειτουργήσει σε ένα ομαλό καθεστώς πολυκομματικής κοινοβουλευτικής δημοκρατίας.

Η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ κυριαρχείται ακόμα από τις τριτοκοσμικές αντιλήψεις της με πολιτική έκφρασή τους τον αυριανοτομπρισμό της. Το μόνο που έχουν να προσφέρουν στο χώρο του ΠΑΣΟΚ ο Ανδρέας Παπανδρέου και οι εκτελεστικοί είναι να αποχωρήσουν. Είναι και ανιστόρητοι και αποτυχημένοι και αμετανόητοι και αντιδραστικοί.

Στην κόψη του ξυραφιού

ΜΕ τα μάτια και πάλι στραμμένα στους ψηφοφόρους, που θα επικυρώσουν ή όχι τις μεγάλες αποφάσεις αυτών των ημερών, το επόμενο τρίμηνο ή τετράμηνο, η κυβέρνηση, η συμπολίτευση και η αντιπολίτευση άρχισαν και πάλι το έργο τους.

Η προηγούμενη εβδομάδα χάρισε στους ψηφοφόρους τις πρώτες διαπιστώσεις, τον καμβά πάνω στον οποίο θα στηρίξουν και πάλι την ψήφο τους με το σύστημα της απλής αναλογικής.

Η κυβέρνηση Τζαννή Τζαννετάκη, με τη συμμετοχή της Ν.Δ. και του Συνασπισμού, είναι το πρώτο δείγμα της εφαρμογής της απλής αναλογικής στον τόπο. Η πρώτη διαπίστωση είναι ότι η απλή αναλογική δεν μπόρεσε παρά να λειτουργήσει σε περιορισμένο βαθμό και να παραγάγει μια περιορισμένης διάρκειας κυβέρνηση, που βασίζεται μόνο στη συμφωνία για κάθαρση.

Δεν υπήρξαν συγκλίσεις προγραμματικών θέσεων, αφού καθένα από τα συμβαλλόμενα κόμματα - αντίποδες της πολιτικής ζωής - επιμένουν ότι είναι αδύνατον να συνθέσουν και να εφαρμόσουν κοινό πρόγραμμα.

Υπήρξε, όμως, κοινή συμφωνία των δύο κομμάτων για να βγάλουν τον τόπο από το πολιτικό αδιέξοδο. Στη Βουλή, χθες και προχθές, από αρκετές πλευρές εκφράστηκε η άποψη ότι τώρα κλείνουν οι πληγές του εμφύλιου πολέμου στη χώρα, αφού οι κύριοι πολιτικοί αντίπαλοι της εποχής εκείνης έδωσαν τώρα τα χέρια. Η καλή πρόθεση και η ελπίδα ήταν εμφανείς πίσω από τα λεγόμενα αυτά, αλλά μόνο η πράξη θα μπορέσει να αποδείξει και να επικυρώσει αν η χώρα άλλαξε επιτέλους πολιτική σελίδα, μετά από σαράντα έτη.

Οι προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης Τζαννετάκη κινήθηκαν με ευελιξία πάνω στην κόψη του ξυραφιού. Και αποτελούν πρόκληση και πρόσκληση μαζί, όχι μόνο για τους συμβαλλόμενους σ' αυτήν, αλλά για όλα τα πολιτικά κόμματα. Η συστηματική έρευνα των σκανδάλων και κυρίως η δημιουργία νέων θεσμών που θα αποκλείουν την υποτροπή, η επαναφορά της αξιοκρατίας στο δημόσιο τομέα, η διασφάλιση της πολυφωνίας στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και η προετοιμασία ώστε οι επόμενες εκλογές να γίνουν με τρόπο αδιάβλητο, είναι οι τέσσερις στόχοι της βραχύβιας κυβέρνησης Τζαννετάκη και παράλληλα η πρώτη εφαρμογή στην πράξη του «πνεύματος» της απλής αναλογικής.

Της ΚΥΡΑΣ ΑΔΑΜ

Παρά ταύτα, μέσα στην πρώτη κιόλας εβδομάδα έγιναν ορατές ορισμένες «αποκλίσεις» από αυτή τη γραμμή. Η πρώτη αφορά το θέμα των περιορισμένων αλλαγών σε πολύ ευαίσθητους τομείς στο στράτευμα και την αστυνομία. Μόνο η σαφής υπενθύμιση από την πλευρά του Συνασπισμού ότι αποτελεί causus belli κάθε περιττή και μη προσυμφωνημένη αλλαγή στις ένοπλες δυνάμεις απέκοψε τη «φόρα» ορισμένων της άλλης κυβερνητικής πλευράς. Οσο για τις 36 μεταθέσεις στην ΕΛ.ΑΣ., παρά το διάβημα του Συνασπισμού και παρά τη βίαιη προς στιγμήν λεκτική αντίδραση του προέδρου της Ν.Δ. εναντίον του υπουργού Δημόσιας Τάξης, αυτές πραγματοποιήθηκαν τελικώς, σε πείσμα όλων...

Το δεύτερο σημείο που δημιουργεί πολλά ερωτηματικά είναι τα «στεγανά» που υπάρχουν μέσα στην κυβέρνηση, στους πολύ ευαίσθητους τομείς των εξωτερικών και της άμυνας. Ο Συνασπισμός αποφάσισε να κινηθεί στην κόψη του ξυραφιού και να μην απαιτήσει να συμμετάσχει άμεσα σ' αυτούς τους δύο τομείς. Η Ν.Δ. από την πλευρά της, έσπευσε να διαβεβαιώσει τους φίλους και συμμάχους της στο εξωτερικό ότι αυτοί οι δυο τομείς θα «στεγανοποιηθούν απέναντι στους κομμουνιστές». Πράγμα που έγινε βεβαίως. Και που αποτελεί την εξήγηση γιατί οι ΗΠΑ, κυρίως, αλλά και οι ατλαντικοί σύμμαχοι δεν αντέδρασαν στον τολμηρό σχηματισμό αυτής της βραχύβιας, έστω, κυβέρνησης. Δημιουργεί, όμως, πολλά και επικίνδυνα ερωτηματικά για την ύπαρξη και λειτουργία «διακομματικού ελέγχου», τόσο στην καθημερινή παρακολούθηση των θεμάτων στους τομείς εξωτερικών και άμυνας όσο και στο ενδεχόμενο να πρέπει να ληφθεί μια απόφαση, κυρίως στα θέματα εξωτερικής πολιτικής, τα οποία, έστω και «παγωμένα», δεν παύουν να εξελίσσονται. Το πρόβλημα, βεβαίως, ανήκει στο Συνασπισμό. Ο οποίος ουσιαστικά και τυπικά απών από τους μηχανισμούς και τις λειτουργίες αυτών των δύο τομέων, θα κληθεί να επικυρώσει, εκ των υστέρων, τα όσα μικρά ή μεγάλα, αλλά πάντα στο περιθώριο, θα έχει πράξει η Ν.Δ., στα χέρια της οποίας αφέθηκαν οι δύο αυτοί τομείς.

ΕΚΤΟΣ, όμως, από την κυβέρνηση Τζαννετάκη, τα πολιτικά κόμματα καλούνται και αυτά το επόμενο διάστημα να λειτουργήσουν στην κόψη του ξυραφιού. Εγχείρημα υπερβολικά δύσκολο, αν σκεφθεί κανείς ότι λίγες μόνο εβδομάδες πριν, τα πολιτικά κόμματα λειτουργούσαν και επικοινωνούσαν μεταξύ τους μέσα από τις βάρβαρες διαχωριστικές γραμμές, χαραγμένες βαθιά, είτε από την ιστορία των σαράντα τελευταίων χρόνων, είτε από τις προσωπικές αντιδικίες των τελευταίων είκοσι χρόνων.

Για τη Ν.Δ. η περίοδος των επόμενων τριών ή τεσσάρων μηνών θα πρέπει να περάσει με τη βοήθεια μεγάλων δόσεων καταπραϋντικών. Γιατί, παρ' όλες τις διαβεβαιώσεις, τις προτροπές ή και τις απειλές του προέδρου της Ν.Δ., ο κομματικός μηχανισμός, αλλά και μεγάλη μερίδα των ψηφοφόρων της εξακολουθούν να κινούνται με τη δύναμη της «ρεβανσιστικής αδράνειας» που αναπτύχθηκε τα τελευταία οχτώ έτη μακράν της εξουσίας. Αυτό φαίνεται πολύ καθαρά στις προτάσεις της Ν.Δ. για τη στελέχωση βασικών θέσεων στο δημόσιο τομέα, που δεν έχουν προχωρήσει μόνο χάρη στις αντιρρήσεις του Συνασπισμού. Ας μην ξεγελιέται κανείς αυτή την ώρα.

Οι αντιδράσεις της Ν.Δ. εξακολουθούν να συντίθεται στο δόγμα «αντι-ΠΑΣΟΚ», στη μεγάλη πλειοψηφία τους. Η κυβέρνηση Τζαννετάκη, εκτός των άλλων, καλείται να παίξει και το ρόλο του κυματοθραύστη απέναντι στο κύμα ρεβανσισμού της Ν.Δ., αν θέλει να περισώσει το στόχο της αξιοκρατίας στο δημόσιο τομέα που έχει θέσει.

ΓΙΑ το Συνασπισμό της Αριστεράς και της Προόδου η επόμενη περίοδος είναι κάτι παραπάνω από κρίσιμη, όχι μόνο για την παρουσία του στο κυβερνητικό σχήμα, αλλά και για τις εσωτερικές ισορροπίες του. Η αριστερά στην Ελλάδα, από ουραγός των διεθνών εξελίξεων και ανακατατάξεων, βρέθηκε στη θέση του «τολμηρού πρωτοπόρου». Η αντιστροφή των πόλων την κάνει να βρίσκεται σε κατάσταση ασταθούς ισορροπίας. Οποιοδήποτε λάθος στη συγκυβέρνηση ή στην όξυνση στις εσωτερικές αντιθέσεις (που είναι πολύ εύλογο να αναπτυχθούν), μπορεί να φέρει το Συνασπισμό σε κατάσταση έκρηξης. Μόνο η σύνεση και η συναίνεση μπορεί να οδηγήσει το Συνασπισμό σε κατάσταση σταθερότερης ισορροπίας.

ΟΣΟ για το ΠΑΣΟΚ, κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης πια, ήρθε η ώρα των μεγάλων κινήσεων και απαντήσεων. Με τη διαδικασία για την αναζήτηση ποινικών ευθυνών, πλέον, εναντίον ηγετικών στελεχών του, οι κραυγές για «ανένδοτο» και για «αντίσταση» δεν το κολακεύουν ιδιαίτερα, ούτε αποδεικνύουν την πολιτική ευφυΐα των ηγετικών στελεχών του, που συνωστίζονταν στον προθάλαμο του Γενικού Κρατικού Νοσοκομείου. Είναι πολιτικά παράδοξο το γεγονός, την ευθύνη για την ήττα του ΠΑΣΟΚ στις εκλογές να τη «χρεώνεται» και πάλι η αριστερά και όχι η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ. Είναι περίπου κωμικοτραγικό, το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης να φορτώνει την ήττα του στην αριστερά και να μην έχει ακόμα υψωθεί ούτε μία φωνή αυτοκριτικής, αναζήτησης και απόδοσης συγκεκριμένων ευθυνών γι' αυτή την ήττα, στο κόμμα του Α. Παπανδρέου.

Οι μελλοντικές κινήσεις και αποφάσεις μέσα στο ΠΑΣΟΚ θα επαληθεύσουν ή όχι την πολύ βαριά ρήση: «Ουαί τοις ηττημένοις».